

HRVATSKI *glasnik*

XXXVI. godina, 27. broj

2. srpnja 2026.

cijena 300 Ft

VII. Hrvatski državni dječji i folklorni festival

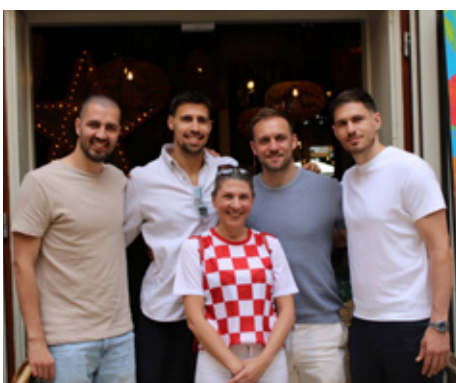
FOTO: BETA

8. i 9. stranica

XXIII. Udvarsko veselje

7. stranica

Mala zemlja, veliki prvaci

10. stranica

Hodočašće gradišćanskih Hrvata

11. stranica

Nova prilika

Ponovno smo došli do kraja školske godine i još se jedna generacija oprostila od naših hrvatskih narodnosnih škola. Sjećam se da su se točno prije dva desetljeća u Pomurju zatvorile dvije hrvatske narodnosne škole pa sljedećih godina još dvije, a danas djeluju samo tri narodnosne osnovne škole s predmetnom nastavom hrvatskoga jezika. U tim naseljima, gdje već dva desetljeća nema hrvatskih narodnosnih škola, asimilacija je uzela maha bez obzira na to što dio djece iz tih mjesta pohađa neku od obližnjih hrvatskih narodnosnih škola i bez obzira na to što u mjestu djeluje hrvatska samouprava ili civilna udruga koja njeguje hrvatsku kulturu. U tim mjestima sve je prirodnije da se organizirane priredbe odvijaju na mađarskom jeziku iako u programu ima ponekih hrvatskih točaka. Možda je u mjestima u kojima djeluju hrvatski narodnosni vrtići situacija donekle bolja, no ipak je narodnosna škola ona koja ima ključnu ulogu u njegovanju narodnosnog jezika te u očuvanju i oblikovanju identiteta. Ona nastavom jezika svakodnevno utječe na mlade naraštaje, a uz narodnosno obrazovanje prenosi tradiciju, vrijednosti i svijest jedne zajednice. Budući da je u narodnosnoj zajednici malo obitelji u kojima su oba roditelja pripadnici hrvatske narodnosti, djeca se najčešće samo u školi susreću s hrvatskim jezikom. Prema stručnjacima potrebne su samo dvije generacije koje ne uče i ne upotrebljavaju jezik i vrlo lako izbrišu se tragovi jezika određene zajednice. Upravo zbog toga narodnosne zajednice moraju posebnu pozornost posvetiti odgoju i obrazovanju i čuvati sve svoje ustanove – jer je kvalitetno obrazovanje jedina nada za opstanak narodnosne zajednice. Možda bi bilo dobro da se provede detaljna samoanaliza narodnosnog odgoja i obrazovanja hrvatske zajednice, da se uoče vlastite prednosti, nedostatci i mogućnosti te da se odrede razvojni prioriteti. Odgoj i obrazovanje u našoj zemlji nalaze se pred promjenama i to je nova prilika da se ponovno govori o načinu napredovanja narodnosnog odgoja i obrazovanja, razvijanju narodnosnih odgojno-obrazovnih ustanova, školovanju novih pedagoga i o mnogim drugim pitanjima narodnosnog odgoja.

Beta

GLASNIKOV TJEDAN

„Za potrebe i programe Hrvata izvan domovine Republika Hrvatska prošle je godine izdvojila gotovo 161 milijun eura, što je 37 posto više nego u prethodnom izvještajnom razdoblju.”

Državni tajnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Zvonko Milas krajem svibnja, predstavljajući u Hrvatskom saboru prošlogodišnje Izvješće o provedbi Zakona o odnosima s Hrvatima izvan Republike Hrvatske, istaknuo je da se tijekom 2024. godine u Republiku Hrvatsku uselilo 13 300 hrvatskih državljana, a prema preliminarnim podatcima za 2025. godinu očekuje se još veći broj.

Godinu 2025. obilježili su povećano sufinanciranje programa i projekata, moderniji zakonski i institucijski okvir, snažniji strateški iskoraci, provedba ukupno 28 projekata od strateškog značaja te velika ulaganja u mlade i očuvanje njihova identiteta uz stipendije, programe učenja hrvatskog jezika i drugo, naglasio je državni tajnik Milas.

Za potrebe i programe Hrvata izvan domovine Republika Hrvatska prošle je godine izdvojila gotovo 161 milijun eura, što je 37 posto više nego u prethodnom izvještajnom razdoblju. Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske gospodario je u okviru svojega godišnjeg proračuna s 35,7 milijuna eura, tj. 44 % više u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje. Time je omogućeno povećanje potpore u okviru natječaja za udruge i ustanove Hrvata izvan Republike Hrvatske te za projekte i stipendije za studente. Provedeni su javni natječaji i pozivi za financiranje potreba i interesa zajednica i organizacija svih triju kategorija Hrvata izvan domovine – hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini, hrvatske nacionalne manjine u 12 europskih država te hrvatskih iseljenika diljem svijeta.

Za projekte od strateškog značaja izdvojeno je 13 milijuna eura. Kad je riječ o povratku i useljavanju, hrvatska je vlada tijekom 2025. godine poduzela nekoliko važnih koraka, a Ministarstvo demografije za te je svrhe osiguralo više od 1,2 milijuna eura.

Za provedbu mjere „Biram Hrvatsku” do svibnja 2025. godine odobreno je oko 1800 zahtjeva, a zaposleno je više od 2400 osoba. U programu stipendiranja učenja hrvatskog jezika za akademsku godinu 2025./2026. dodijeljeno je 500 stipendija, za što je osigurano više od milijun eura. Do danas je kroz taj program prošlo više od 2500 mladih.

Hrvatski sabor proglasio je i Tjedan Hrvata izvan Republike Hrvatske, koji će se svake godine obilježavati krajem svibnja. Prvo obilježavanje održano je krajem svibnja 2026. godine. Cilj je zahvaliti Hrvatima izvan domovine i hrvatskim iseljenicima na njihovu doprinosu stvaranju i razvoju Republike Hrvatske, povećati njihovu vidljivost u hrvatskom javnom prostoru te dodatno jačati zajedništvo, istaknuo je državni tajnik.

Saborska zastupnica i predsjednica saborskog Odbora za Hrvate izvan Republike Hrvatske Zdravka Bušić, osvrćući se na izvješće, rekla je kako ono predstavlja konkretan dokaz kontinuiteta, odgovornosti i strateške usmjerenosti hrvatske države prema hrvatskom narodu izvan Republike Hrvatske.

„Izvješće pokazuje da Vlada Republike Hrvatske ne vodi deklarativnu politiku, nego politiku koja daje konkretne i vidljive rezultate”, zaključila je Bušić.

Programom potpore projektima od strateškog značaja za hrvatsku nacionalnu manjinu u inozemstvu Središnji državni ured u 2025. godini dva je projekta Hrvatske državne samouprave ocijenio kao projekte strateškog značaja te im dao potporu. Projekt „Razvoj infrastrukture hrvatskih odgojno-obrazovnih ustanova u Mađarskoj” dobio je potporu od 350 000 eura, a projekt „Potpora radu Hrvatskoga kazališta u Peçu” dobio je potporu od 100 000 eura.

Uz Program potpore hrvatskoj nacionalnoj manjini u 12 europskih država potporu u iznosu od 2,2 milijuna eura ostvarile su 183 organizacije hrvatske nacionalne manjine iz 12 država za ukupno 234 programa i projekta. Na temelju 1. Javnog poziva financiran je 331 program/projekt (u iznosu od 1,5 milijuna eura), a 2. Javnim pozivom financirano je 306 programa/projekata (u iznosu od 1,8 milijuna eura).

Poduzetim aktivnostima i financijskom potporom Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske potaknuti su raznovrsni projekti koji su doprinijeli očuvanju hrvatskog identiteta i kulturne baštine diljem svijeta.

Branka Pavić Blažetin

35 GODINA HRVATSKOG GLASNIKA

HRVATSKI GLASNIK

Nepozabljiv jačkami večer u Hrvatskom Židanu

Glas Gradišća: Bianka Berčeš iz Kemlje

Židanske sestre, Lilla i Laura Šerlegi, jačile su Danijelinu pjesmu

Tivadar Čeri iz Gornjega Četara je bio jedini muški izvođač

Julija Popović iz Čeprega je pjevala vrlo emotivno

Titulu „Glas Gradišća“ je ovo ljeto dobila 15-ljetna Bianca Berčeš iz Kemlje

Društvu gradišćanskohrvatske mladine u Ugarskoj je uspijelo takovu priredbu na noge postaviti ka još more napuniti cijelu dvoranu kulturnoga doma, i to već tako da bi tijesno bilo mjesto još i za jednu iglicu. Židansku pozornicu su 20. oktobra, subotu, po drugi put napunili naši amateri pjevači *Glasa Gradišća*. Da u pratnji žive muške nije tako jednostavno jačiti kako bi si to nuagi predstavili, a da je bojsek teško i s pokreti, koraki s glasom baratati kad nervi bedavu igru tiraju i s tim smo suočeni. Svaka čast onim izvođačima ki su si i ovput zeli hrabrenost, primili batrenja, trud si zeli da budu zvijezde dotične židanske noći. Predsjednik DGMU-a, glavni organizator jačkarnoga festivala Rajmund Filipović se je tom prilikom predstavio i u moderatorskoj ulozi i šalno, impulzivno je vodio skoro triurni program kojega je otvorila lanjskoljetosnja pobjednička pjesma, po glasanju publike. Duet Lane i Luke Nižetića je otpjevao par Olga Uksza ter Marko Šteiner (to je zapravo lani pjevao Tamaš Horvat, gdo sad zavolj studentskih obvezov u Budimpešti samo kasnije je mogao doći). A potom se je začeo pravi show, u kom su emitirani kratki filmi od par hrvatskih rečenic o naticateljji, jer sve je išlo zapravo na hrvatskom jeziku. Čila Horvat iz Gornjega Četara je bila prva pjevačica, poznato lice s GRAJAM-a. Uz ostalo, ona je bila prva ka je nastupila i na hrvatskom Brodfestu u Slavonskom Brodu. Prvi put je jačila ovdje Alexandra Bošić iz Narde, ka je s Magazinovom starom pjesmom *Ti si želja mog života* kanila sama sebe isprobati uz živu glazbu. Članice prisičkoga Zviranjka Edita Kelemen ter Monika Gergić Severinin šlager su si najprezele iz torbe. Jedini muški glas je bio na festivalu četarskoga Tivadar Čeri, ki je plesač KUD-a Četarci. Pjesma *Vukovi umiru sami*, u originalu od Borisa Novkovića je zadobila njegovu simpatiju, a on pak ovaciju publike. Kako je rekao Rajmund Filipović, dika i slava je ovoga festivala Erik Škrapić ki je lani otkriven uprav na Glasu

Gradišća, i danas je popularni pjevač No Thanxa. Za grupu valja reći da su pred kratkim postali jur i vlasnici zlatne ploče. Koljnofka Eva Endösi je rekla u filmu „Ja nisam Hrvatica!“, suprot toga se je ganula na naticanju s pjesmom *Đurdevdan*, ka je stara melodija od grupe Bijelo dugme. Židanske sestre, Lilla i Laura Šerlegi, u duetu su otpjevale Danijelin *Što sam ja, što si ti*, i to tako da Laura nije ni znala da će nje sestra Lilla iz Amerike domom doći (kade ljetodan boravi), samo zavolj festivala. Židansko-četarska vokalna kooperacija Vivien Holler i Kristine Nemet se je narodila na prijateljstvu. Čeprešku Andreju Kutrović mnogo puta smo mogli čuti i na GRAJAM-u, a i lani je nastupila ovdje. Ivetka Hegedüs iz Bizonje, tamburašica je domaćega muzičkoga sastava i prvi put je jačila u Hrvatskom Židanu. Koljnofka Noemi Nagy izabrala je Thompsonovu jačku *Stari se*. Da su Undanke simboli za čisto jačenje i gizdavi ter zaistinu potribni člani Veselih Gradišćancev, su dokazale ovput *Nikoleta Gati* i Kitti Lendvai. Petrovičanka Mirjana Škrapić je pretešku pjesmu jačila od Josipe Lisac, pod naslovom *Magla*, dokle je Noemi Hettinger iz Gornjega Četara izabrala za svoju pjevačicu Ninu Badrić, jednu od danas najpopularnijih izvođačic u Hrvatskoj. Nora Jurašić iz Petrovoga Sela je nastupila s pjesmom *Ne daj me* od Vesne Pisarović (u originalu od Šakine), i po gibanju skoro smo i vjerovali da se je pretvorila u kolumbijsku pjevačicu. Julija Popović iz Čeprega, je jur rutinirana bivša pjevačica GRAJAM-a, toga dana je jako emotivno otpjevala Danijelinu melodiju *Neka mi ne svane*. Da su Koljnofke velike obožavateljice Thompsona i njegove glazbe, to je bilo očividno i ovu noć, pokidob je i Veronika Grubić jačila njegov hit *Geni, geni kameni*. Julija Fehér iz Plajgora skoro da nij eksplodirala od energije na pozornici, u jačenju Magazinove *Ne tiče me se*. Bianca Berčeš iz Kemlje na protuliću je na GRAJAM-u dobila za svoju narodnu

Edita Kelemen i Monika Gergić iz Prisike prvi put su skupa nastupale na ovoj priredbi

pjesmu zlatnu kvalifikaciju, dokle je i sad prez falinge odjačila Severininu pjesmu *Ja samo pjevam*. Dvajseti naticatelj je bio zapravo židanski kvartet, u sastavu tamburašic i pjevačic zbora Peruška Marija, Nora Pantoš, Estera Kelemen, Diana Finta ter Veronika Tot sjajile su u pjesmi *Na kamenu*, od manje poznate grupe Putokazi. Žiri od mladih stručnjakov, s Nemačkom Brekom, voditelj Medjunarodne folklorne grupe u Gradišću, Andrašom Handlerom, muzičarom Pinka-banda i autora tekstov, a ne nazadnje s Filipom Tyranom, studentom na bečkoj Glazbenoj akademiji, pravda nije imao laku zadaću pri ocjenjivanju, ali po njegovom sudu, ovo ljeto je Glas Gradišća došla iz Kemlje, u osobi Bianke Berčeš. Ona, ter i židanski ženski kvartet sigurno će jur sudjelovati na jednom zagrebačkom glazbenom festivalu, a k tomu u dodatku, po običanju Nenada Breka, još pet-šest izvođačic će vjerojatno dostati pozivnicu na ta festival. Na samom kraju naticateljji *Glasa Gradišća* 2007 su se lučili od publike sa zajedničkom pjesmom, u pratnji benda *Glasa Gradišća* (sa člani Pinka-banda, Čungama, Pinkice ter Mlade generacije). Šika se još znati za pjesmu da je tekst napisao Andraš Handler, a aranžirao ju je Robert Harangozo s refrenom: „...A vi sad pjevajte s nama, zapjevajte i ti, pljesak iz džepa izvadite svi, neka se duše vaše otvore, pustite unutra naše glasove!“

Timea Horvat-

SILVESTAR BALIĆ: „Surađivati sa svima koji žele surađivati!”

Razgovarao: Stipan Balatinac

Na Skupštini Hrvatske državne samouprave održanoj 16. svibnja u Santovu za predsjednika HDS-a izabran je Silvestar Balić, dosadašnji suradnik Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj. Nakon Skupštine dao nam je prvu izjavu, a pitali smo ga i o prvim dojmovima i planovima za budućnost.

Čestitam na izboru za predsjednika HDS-a! Koliko znam, možda si i najmlađi od dosadašnjih. Nije bilo drugih prijedloga za predsjednika, a izabran si jednoglasnom odlukom nazočnih. Kakvi su tvoji prvi dojmovi?

Hvala lijepa na čestitci. Zapravo i ja mislim da sam možda najmlađi dosad. To možda zvuči vrlo dobro i pozitivno, ali tu su i neki drugi izazovi. Treba skupiti i iskustva za takav rad, za tako ozbiljan rad. Zapravo, kako sam i rekao nakon izbora, osjećam veliku odgovornost, mogao bih reći i teret, što je možda i negativno, ali svakako je prva riječ koje se sjetim *odgovornost* jer sam dosta dugo u sustavu. Od 2010. godine radim kao suradnik u Znanstvenom zavodu Hrvata u Mađarskoj, a i prije toga bio sam aktivan član hrvatske zajednice kao svirač. Prošao sam sve naše hrvatske odgojno-obrazovne ustanove. Dakle mogu reći da poznajem sve probleme i u neku ruku nadam se da ću moći ponuditi neka rješenja za te naše izazove, probleme, i da će biti suradnje sa svima koji žele surađivati.

Budući da si i prije dobro poznao rad Skupštine i Hrvatske državne samouprave u Mađarskoj, koji su ti možda najvažniji ciljevi i zamisli koje u svojem mandatu želiš ostvariti? Čuli smo da ti mandat traje do sredine 2029. godine, dakle tri godine od danas. Izabran si nakon što je dosadašnji predsjednik dao otkaz, otišao je za glasnogovornika Hrvata u Mađarski parlament. Što smatraš najvažnijim za budućnost, koji su prioriteti u vezi sa životom Hrvata u Mađarskoj?

Kazao sam da je glavno razdoblje do 2029. godine, dok traje mandat i ove Skupštine i predsjednika HDS-a. U tom relativno kratkom, ali i ne toliko kratkom razdoblju, nije mi u planu provesti nekakvu revoluciju, nego se više uhodati u sustav, obaviti neke važne razgovore sa svim našim ustanovama, s voditeljima raznih odjela Ureda HDS-a. Slijedi razdoblje učenja za mene i upoznavanja s raznim pojedinostima. U pismu koje sam poslao svim zastupnicima Skupštine napisao sam da je za mene ključ učinkovitost. Ne

samo financijska nego i ljudska. Mislim da smo bili relativno dobro financirani do sada, cijela naša struktura, ali kako vidimo, vremena se mijenjaju. Ne znamo kakva će biti budućnost i moramo se pripremiti za sve moguće scenarije. Svakako moramo biti dobri gospodari svega što imamo. To je nekako moj prioritet u sljedeće tri godine, a poslije toga ćemo vidjeti što će biti.

Kako si i sam kazao, velika je odgovornost. Imaš puno zadataka, imaš obitelj, imaš još i neke druge dužnosti, a nekih više nećeš imati. Pa kako sve to pomiriti?

Vrlo teško. S jedne strane bio sam dosta aktivan u našoj lokalnoj zajednici u Salanti, i što se tiče narodnosne hrvatske samouprave i naše općine, bio sam zamjenik načelnice. Ja sam već obavijestio načelnicu – ako me izaberu za predsjednika HDS-a, neću više moći obnašati tu dužnost. Ne toliko zbog nekih pravnih posljedica nego jednostavno više neću imati vremena baviti se toliko našim naseljem, ali svakako ću biti na raspolaganju svojem naselju, osobito što se tiče narodnog života. Naravno, više ne predstavljam samo svoje mjesto, nego cijelu našu hrvatsku zajednicu u Mađarskoj.

Na kraju reci nam nešto i o sebi, odakle potječeš, tvoje podrijetlo...

Rođen sam u Pečuhu i u njemu sam prošao obrazovanje od vrtića do fakulteta. Potječem iz hrvatske obitelji, s majčine sam strane iz Salante, a s očeve strane iz Hrvatske, iz Osijeka. Kod nas je materinska hrvatska riječ od početaka bila prisutna i to je ono što ja

pokušavam nastaviti, baštiniti i u svojoj obitelji. Sa suprugom odgajam troje djece, tri sina. Hvala Bogu, svi znaju hrvatski, pohađaju naše hrvatske ustanove u Pečuhu i Salanti. Stvarno mi je bio važan, ne samo u društvenom nego i u privatnom životu, hrvatski identitet i to kako ga prenijeti na buduće naraštaje. U neku ruku htio sam pokazati da se može, da pripadnik hrvatske zajednice može živjeti svoj identitet u Mađarskoj iako je danas puno izazova. Kao što sam već rekao, kao početnik počeo sam raditi u Znanstvenom zavodu Hrvata u Mađarskoj, gdje mi je ravnatelj bio Stjepan Blažetin. S njim sam dugo jako dobro surađivao, puno sam od njega naučio i na fakultetu. Na fakultetu sam zapravo shvatio svoj identitet i važnost cijele te priče. Sada je došlo vrijeme pa sam napravio korak dalje i prihvatio ulogu koju mi je Skupština HDS-a dodijelila.

Na kraju samo još jedno pitanje. Na skupštini je uz uobičajen dnevni red bilo riječi i o nekim promjenama. Naime, s odlaskom Ivana Gugana ostalo je jedno upražnjeno mjesto, a izborom novog ravnatelja Hrvatske škole u Pečuhu taj će se broj još smanjiti. Neki Odbori i ne rade u potpunom sastavu. Odluka je o tom pitanju odgođena, kad se očekuje popunjavanje upražnjenih mjesta?

Tako je. Budući da je dosadašnji predsjednik HDS-a otišao za glasnogovornika, jedno je mjesto „ispalo” s liste Saveza Hrvata u Mađarskoj u Skupštini HDS-a. Ako dobro znam, Savez je o tome već donio odluku i za novog zastupnika predložiti će Stipana Kovačeva iz Santova. Taj je proces u tijeku, sve mora proći kroz Državno izborno povjerenstvo. Kako je Robert Ronta izabran za ravnatelja Hrvatske škole u Pečuhu, a s obzirom na to da postoji unutarnja odluka da voditelj ustanove ne može biti član Skupštine, nakon preuzimanja nove dužnosti vjerojatno će i on dati ostavku te će Savez i na njegovo mjesto trebati imenovati novu osobu. Budući da o tome još nema konkretne odluke, predsjedništvo Saveza pravodobno će odlučiti. O svemu tome odlučivat ćemo na sljedećoj Skupštini HDS-a kad to bude moguće, vjerojatno u jesen ove godine.

Silvestar Balić rođen je 14. kolovoza 1987. godine u Pečuhu, a završio je hrvatski vrtić, osnovnu školu i zatim maturirao u Hrvatskoj školi Miroslava Krlež. Nakon što je diplomirao na Odsjeku za kroatistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu, od 2010. do 2011. godine radio je kao prevoditelj i tumač za hrvatsko-mađarski i mađarsko-hrvatski: prevodio je tekstove, tumačio na skupovima, konferencijama za tisak, protokolarnim i kulturnim priredbama, a sudjelovao je i u koordinaciji projekta Pečuh2010 – Europska prijestolnica kulture. Od 2010. do 2026. bio je suradnik Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj. Radio je

na istraživanjima na području kroatistike, organizirao promocije, znanstvene skupove, ažurirao mrežne stranice, pisao natječeaje, održavao znanstvena predavanja, sudjelovao na domaćim i međunarodnim znanstvenim skupovima, lektorirao, uređivao, radio korekture izdanja, prevodio i tumačio. Od 2013. do 2016. vanjski je suradnik Odsjeka za kroatistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu, a poučavao je u programima preddiplomskih studija Odsjeka za kroatistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu. Na Odsjeku za kroatistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu postaje magistar kroatistike 2012. go-

dine, a nakon toga 2013. – 2021. polazi sveučilišni doktorski studij kroatistike na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu te postaje doktor znanosti.

Član je Saveza Hrvata u Mađarskoj, Udruge baranjskih Hrvata, od 2014. do 2016. vanjski član Odbora za kulturu i vjerska pitanja Hrvatske državne samouprave, od 2016. do 2019. zastupnik Skupštine HDS-a, od 2016. do 2019. član Odbora za pravna pitanja, od 2019. predsjednik Hrvatske samouprave Salante, od 2024. član Skupštine Hrvatske državne samouprave (savjetnik predsjednika), a od 2024. zamjenik načelnice Salante.

S. B.

BUDIMPEŠTA – Odbor za narodnosti Mađarskog parlamenta 1. lipnja održao je treću sjednicu u ovom sazivu.

Članovi Odbora raspravljali su o prijedlogu zakona broj T/100 o izmjenama Zakona XXXVI. iz 2012. godine o Mađarskom parlamentu i pojedinih zakona povezanih sa smanjenjem troškova rada parlamenta i njegovih zastupnika – od smanjenja mjesečnih primanja do smanjenja troškova stanovanja u Budimpešti, vlastitih zaposlenika koji pomažu rad pojedinog glasnogovornika, ureda, troškove goriva, telefona... U ime predlagatelja sjednici je nazočila zastupnica u Mađarskom parlamentu Kinga Kalázd-Kerekes.

Prema stajalištu Odbora članak 4. prijedloga zakona, koji predviđa razlikovanje mogućnosti putovanja prema mjestu stanovanja, za pogođene narodnosne glasnogovornike predstavlja ograničenje u izvršavanju njihovih obveza i dužnosti, zbog čega traže ponovno razmatranje predložene regulative.

Odbor je također zatražio izmjenu odredbi iz članka 11. prijedloga zakona. Umjesto vraćanja neutrošenih sredstava iz proračunskih okvira u središnji proračun na kraju svake godine predlažu da se ta sredstva vraćaju tek svake druge godine.

Glasnogovornik Slovačka Antal Paulik tijekom opće rasprave o prijedlogu izmjena Zakona o Mađarskom parlamentu i s njim povezanih zakona povezanih sa smanjenjem troškova 1. lipnja 2026. godine iznio je stajalište Odbora za narodnosti Mađarskog parlamenta. Naveo je kako su se članovi Odbora složili s osnovnim ciljem prijedloga te prihvatili potrebu za štednjom s obzirom na stanje državnog proračuna. Međutim, istaknuo je da mandat manjinskog glasnogovornika proizlazi iz narodnosne liste te nije povezan s određenom teritorijalnom jedinicom ili pojedinačnom izbornom jedinicom.

Dodao je kako iz toga proizlazi potreba osiguravanja prisutnosti i kretanja na području cijele države, dok prijedlog zakona za glasnogovornike s prebivalištem u Budimpešti predviđa ograničavajuće uvjete koji, na temelju mjesta prebivališta, stvaraju razliku među dužnosnicima istoga pravnog statusa. Zbog toga predlažu da se prijedlog zakona dopuni odredbom prema kojoj zastupnike izabrane s narodnosnih lista i narodnosne glasnogovornike treba tretirati na isti način kao zastupnike koji nemaju prebivalište u Budimpešti.

BUDIMPEŠTA – Godišnja Skupština civilne udruge Savez državnih manjinskih samouprava u Mađarskoj (Országos Nemzetiségi Önkormányzatok Szövetsége – ONÖSZ), koja je zatvorenog tipa jer su njezini članovi predsjednici (predstavници) državnih manjinskih samouprava u Mađarskoj, održana je 27. svibnja u sjedištu Njemačke državne samouprave u Budimpešti. Na sjednici su prihvaćena stručna i financijska izvješća Saveza za 2025. godinu. Hrvatsku državnu samoupravu zastupala je zamjenica predsjednika HDS-a Angela Šokac Marković. Sudionici sjednice razgovarali su o zajedničkim zadaćama povezanim s formiranjem nove vlade te su uskladili planove za nadolazeće razdoblje. Susret je ujedno bio prilika za upoznavanje novih predsjednika državnih manjinskih samouprava, izabranih umjesto dosadašnjih predsjednika koji su nakon parlamentarnih izbora postali manjinski glasnogovornici. Na upražnjeno mjesto dopredsjednika Saveza, nakon što je Ivan Guban izabran za manjinskog glasnogovornika, članovi Saveza izabrali su Györgya Kozmu, predsjednika Rumunjske državne samouprave. Predsjednica je Saveza predsjednica Slovačke državne samouprave Erzsébet Racsó.

Izvor: CSSM – OSZÖ (Facebook)

„Potpora radu Hrvatskog kazališta u Pečuhu“

ZAGREB – Za potrebe i programe Hrvata izvan domovine Hrvatska je prošle godine izdvojila gotovo 161 milijun eura, što je 37 posto više nego u prethodnom izvještajnom razdoblju, navodi se u Izvješću o provedbi Zakona o odnosima Hrvatske s Hrvatima izvan nje za 2025.

Državni tajnik Središnjeg ureda za Hrvate izvan RH Zvonko Milas naveo je na sjednici vlade da je njegov Ured u okvirima svojeg godišnjeg proračuna, koji je iznosio 35 milijuna eura, proveo javne natječe i pozive za financiranje potreba i interesa zajednica i organizacija svih triju kategorija Hrvata izvan domovine – hrvatskog naroda u BiH, hrvatske nacionalne manjine u 12 europskih država te hrvatskih iseljenika diljem svijeta.

Za projekte od strateškog značaja izdvojeno je 13 milijuna eura. Uz poseban natječaj za Bosnu i Hercegovinu dodijeljeno je 9,5 milijuna eura za 286 projekata, organizacijama hrvatske nacionalne manjine u 12 europskih država za 234 projekta 2,2 milijuna eura, a organizacijama hrvatskog iseljeničtva 1,8 milijuna eura za 141 projekt.

Neprofitnim organizacijama, fizičkim osobama i ugroženim pojedincima dodijeljena su 3,3 milijuna eura za više od 637 projekata uz 171 jednokratnu financijsku pomoć socijalno ugroženim Hrvatima izvan RH. Posebna pozornost posvećena je obrazovanju, pri čemu je studentima izvan RH dodijeljena 2001 stipendija u ukupnom iznosu od 3,46 milijuna eura.

Vlada je prihvatila i zaključak o provedbi preporuka sa sedme sjednice Međuvla-

dina mješovitog odbora za zaštitu nacionalnih manjina između Hrvatske i Republike Sjeverne Makedonije na kojem je usuglašeno uzajamno jačanje potpore hrvatskoj i makedonskoj manjini uz financiranje vjerskih, obrazovnih, kulturnih i medijskih aktivnosti.

Na 162. sjednici Vlade Republike Hrvatske 23. travnja donesena je odluka o nastavku potpore projektima od strateškog značaja za Hrvate izvan Republike Hrvatske, među kojima je i „Potpora radu Hrvatskog kazališta u Pečuhu“. Za taj projekt predlaže se izdvajanje 100 000 eura.

Projektom od strateškog značaja za Hrvate izvan Republike Hrvatske projekt „Potpora radu Hrvatskog kazališta u Pečuhu“ proglašen je 23. ožujka 2022. godine Odlukom Vlade Republike Hrvatske o proglašenju projekata od strateškog značaja za Hrvate izvan Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 38/22.) s odobrenim iznosom od 66.361,40 eura. Odlukom od

11. svibnja 2023. godine, Odlukom od 8. ožujka 2024. godine i Odlukom od 15. svibnja 2025. nastavlja se potpora projektu od strateškog značaja s iznosima od 75.000,00 eura, 75.000,00 eura i 100.000,00 eura. Dosad ostvarena potpora ukupno iznosi 316.361,40 eura.

Hrvatsko kazalište u Pečuhu profesionalno je hrvatsko kazalište izvan Republike Hrvatske. Ono od 2018. godine djeluje u suvremenom obnovljenom prostoru i ima iznimno značenje za njegovanje hrvatskog jezika i jačanje hrvatskog identiteta Hrvata u Mađarskoj, a istodobno i za promociju hrvatske kulture.

Izvor: Hina

SVETA PRIČEST – Dvadeset i četvero učenika 4. a i 4. b razreda Hrvatske škole Miroslava Krleža primilo je sakrament prve pričesti na drugi dan Duhova, 25. svibnja. Učenike je pripremila vjeroučiteljica Agnes Tomola.

DAN DRŽAVNOSTI – U organizaciji Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu 22. svibnja u Hrvatskom kazalištu u Pečuhu održana je svečanost u povodu Dana državnosti Republike Hrvatske. Na poziv generalnog konzula odazvali su se predstavnici javnog i političkog života županija pod jurisdikcijom Generalnog konzulata te predstavnici hrvatskih samouprava, udruga i institucija. Uz generalnog konzula, domaćina svečano-

Ženska klapa „Armorin“

sti, nazočio je i veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Mladen Andrić. Prigodni koncert održala je Ženska klapa „Armorin“.

XXIII. UDVARSKO VESELJE

U organizaciji Hrvatske samouprave Udvara 2. svibnja održana je tradicionalna godišnja priredba XXIII. Udvarsko veselje. Kao i svake godine, u dvorištu mjesnog Doma kulture naložila se vatra te su prijavljene ekipe počele s pripremanjem i spremanjem svojih jela natječući se za naslov najboljeg.

Ove godine izostao je malonogometni turnir zbog objektivnih razloga te je i gužva oko kotlića bila veća nego inače. Po običaju u poslijepodnevним satima u mjesnoj crkvi služena je sveta misa. Udvarsko veselje jedna je od rijetkih godišnjih prilika kad Hrvati iz Udvara mogu nazočiti prigodnoj svetoj misi na hrvatskom jeziku. Svetu misu služio je povjerenik za hrvatske vjernike Pečuške biskupije i sigetski župnik Gabrijel Barić, a pjevao je pečuški Ženski pjevački zbor „August Šenoa“.

Ženski pjevački zbor „August Šenoa“

Mješoviti pjevački zbor Hrvata grada Harkanja

Dio nazočnih

Mičo Božanović, uvijek spreman pomoći

Baka, kći i unuk

Muški pjevački zbor „Hrastina“

Troje vrsnih kuhara

Nakon svete mise na otvorenoj pozornici mjesnog Doma kulture slijedio je kulturno-folklorni program. Nastupili su dječja skupina salantskog KUD-a „Marica“, Ženski pjevački zbor „August Šenoa“, udvarski Muški pjevački zbor „Hrastina“ i Mješoviti pjevački zbor Hrvata grada Harkanja. Slijedila je ukusna večera koja se spremala u kotlicima i na roštilju te druženje. Sa zalaskom sunca uslijedio je večernji bal uz mohački Orkestar „Planina“, koji je, kako nam je rekla predsjednica Hrvatske samouprave Udvara Marta Barić Rónai, potrajao do kasnih noćnih sati.

Program dana ostvaren je uz potporu Ureda Predsjednika Vlade, Fonda „Gábor Bethlen“, Hrvatske samouprave Baranjske županije te Hrvatske samouprave Udvara.

Branka Pavić Blažetin • Foto: Anita Mandić

VII. HRVATSKI DRŽAVNI DJEČJI I FOLKLORNI FESTIVAL U SERDAHELU

Jedna je od najspektakularnijih i najveselijih priredaba hrvatske zajednice u Mađarskoj Hrvatski državni dječji i folklorni festival, koji se priređuje radi očuvanja i prenošenja kulturne baštine Hrvata na najmlađe naraštaje. Na dan festivala, ove godine 29. svibnja, dvorište Kurije Fedak u Serdahelu bilo je vrlo živo od dječjeg smijeha, uzbuđenja, hrvatskih pjesama, ritmova plesova, šarenih narodnih nošnji, tamburaške i puhačke glazbe, harmonike i dobrog raspoloženja. Za to je bilo zaslužno gotovo 150 djece iz triju naših hrvatskih regija – Bačke, Gradišća i Pomurja. Sudionike priredbe u ime organizatora, Hrvatske državne samouprave i Hrvatskog kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin“, pozdravila je ravnateljica domaće ustanove Zorica Prosenjak Matola. Među nazočnima posebno je pozdravila novoizabranog parlamentarnog zastupnika Csabu Lovkóa, predstavnike ustanova i zastupnike Hrvatske državne samouprave, načelnike pomurskih naselja i sve sudionike koji su s nestrpljenjem čekali da zasviraju, zaplešu i zapjevaju.

Djeca iz Gornjeg Četara

Dječji festival, koji je osmišljen nakon što je utemeljen Hrvatski kulturno-prosvjetni zavod „Stipan Blažetin“, osmišljen je radi međusobnog upoznavanja žive kulturne baštine, njezina prenošenja na mlade naraštaje te druženja djece uz folklor, pjesmu i glazbu. Tad još regionalna priredba od 2000. godine proširena je na cijelu državu, čime je postala događanje na kojem se predstavlja višestoljetno kulturno blago Hrvata u Mađarskoj. Dobrodošlicu svim sudionicima uputila je ravnateljica Hrvatskog zavoda „Stipan Blažetin“ Zorica Prosenjak Matola naglasivši kako festival pruža djeci priliku za nastup i zajedničko druženje uz igru i pjesmu, a pedagozima mogućnost razmjene iskustava i primjera dobre prakse. Dodala je kako je očuvanje hrvatskog identiteta, hrvatskoga jezika i kulturne baštine svim pripadnicima hrvatske narodnosti najuzvišeniji cilj.

Dječji festival otvorio je novoizabrani parlamentarni zastupnik Csaba Lovkó, koji je podrijetlom iz Sumartona i koji je u čast svojih predaka i svih Hrvata u Mađarskoj svoju zakletvu u Mađarskom parlamentu položio na hrvatskom jeziku. Za to dosad nije bilo primjera u demokratskoj Mađarskoj. U svojem govoru pozvao je hrvatsku zajednicu da očuvaju to neizmjereno blago – hrvatsku kulturu i jezik, kako bi ih mogli ponosno predati budućim naraštajima. Dodao je kako će tijekom svojeg mandata uvijek imati na umu i interese narodnosti, pa tako i hrvatske zajednice.

TRENUTAK ZA PJESMU

More nade

*More zlobe, more tuge,
More jada i očaja –
Sačuvaj me dobri bože
Tako tužnih izričaja!
Zašto more punit jadom,
Zašto more tugom zvati,
Koga takva u životu
Zla sudbina samo prati?
Popet ću se na čičimak
Prelistat ću brda građe,
Gdje da moja topla iskra
Nesretnika toga nađe?
Da ga zagrlim u hodu
Pokažem vidike veće
I uvalu nade plavu –
More ljubavi i sreće.
Odvest ću ga opet natrag
Gdje je kao dječak bio,
Nek pogleda u budućnost –
More nade svijet je cio.
Vinograd imah na svom brdu rodnome,
Kopah ga, plijevljah i pjev suncu dižući
Sadih u njemu bijelu lozu vinovu.*

Vladimir Nazor

Programski dio festivala otvorila su djeca iz mjesnog vrtića, koja su predstavila pomurske narodne igre i jednostavnije pomurske plesove. Odgojiteljice hrvatske struke Eva Turul Hederić (voditeljica) i Silvija Štric Krimmel mnogo hrvatskih pjesmica uče s djecom. Odgojiteljica Silvija prošle je godine skupljala po selu pomurske popevke i razne običaje te ih je prilagodila djeci. Kako nam je ispričala, ponosna je što u njihovoj ustanovi svi djelatnici (od voditeljice do dadilje, čak i čistačica) dobro govore hrvatski jezik, pa djeca često čuju hrvatsku riječ. Iako je u ustanovi sve manje djece koja vuku hrvatske korijene, njihovi su roditelji podjednako otvoreni za učenje hrvatskog jezika. Inače odgojiteljica Silvija Štric Krimmel kao i zastupnica mjesne hrvatske samouprave mnogo čini za očuvanje hrvatskog identiteta u mjestu.

plesna skupina. Učenicima Osnovne škole „Nikola Zrinski” iz Kerestura ovaj su se put pripremili s pomurskim popevkama. Učenike je pripremila učiteljica glazbene umjetnosti Valerija Vizvaron. Djeca Osnovne škole „István Fekete” iz Boršfe također su se pripremila s pomurskim popevkama, ali su otpjevala i jednu popularnu hrvatsku pjesmu. Pripremile su ih učiteljice Ildikó Vidmar i Ágnes Szabó. Učenici Osnovne škole iz Gornjeg Četara ispunili su pozornicu, naime rado plešu i učenici nižih i učenici viših razreda. Ustanova još od prvog razreda uključuje učenike u narodni ples kako bi djeca od najranije dobi učila kako se njeguje kultura svojih predaka. Preko programa četarskih učenika publika je upoznala tradicionalne gradišćanske plesove. Voditeljica je folkloraša gradišćanske škole učiteljica, ujedno i doravnateljica, Vera Pezenhoffer. Maja Kolnhoffer, učenica četvrtog razreda, pleše od prvog razreda. Jako se voli družiti sa svojim vršnjacima te se radovala sudjelovanju na festivalu, samo joj je bilo žao što nije bilo vreme-

na za druženje s djecom iz drugih regija. Iz najdaljeg mjesta stigli su učenici Hrvatske osnovne škole i učeničkog doma iz Santova. Njihova narodna nošnja zadivila je sve, ali ne samo ona nego i njihov prekrasan glas dok su pjevali šokačke pjesme uz pratnju učitelja glazbe Zorana Barića na harmonici. Koreografijom pomurskih plesova nastavili su učenici 2. razreda serdahelske osnovne škole, a njih su pratili tamburaši ustanove. S tamburašima već se više godina bavi ravnatelj Žolt Trojko, a plesače su pripremile Gordana Gujaš, mentorica folkloraša, i učiteljica Žuzana Fabić. Kulturni program zaokružen je malim koncertom letinjske glazbene škole, koju pohađaju i djeca iz hrvatskih mjesta. Voditelj je orkestra Robert Rozina.

Hrvatski državni dječji i folklorni festival i ovaj je put probudio interes za narodno stvaralaštvo te nudio mogućnost da mladi upoznaju tradiciju i kulturu Hrvata u Mađarskoj, da se povežu s vršnjacima iz drugih hrvatskih regija i da uz pjesmu, ples i glazbu pronađu svoje korijene i uče o kulturnoj baštini predaka.

Beta

Pjevači iz Boršfe

Vrtić iz Mlinaraca također mnogo ulaže u učenje hrvatskih pjesmica, igara, plesova, posebice pomurskih. U tome mjestu također je aktivna hrvatska zajednica te i ona očekuje da djeca iz vrtića nastupaju na mjesnim hrvatskim programima. Voditeljica mlinaračke ustanove Gabrijela Prekšén i sama je članica plesnih skupina u Pustari i Sumartonu, a ljubav prema folkloru prenosi i na djecu u vrtiću. U tome joj je desna ruka odgojiteljica Žuzana Tatrai, koja je također odrasla u hrvatskoj obitelji i koja voli hrvatsku kulturu. Zato s ljubavlju vježba s djecom.

U sumartonskom vrtiću hrvatsku spremu ima voditeljica Katica Hanš Gašpar, podrijetlom iz Serdahela. Ona je dobro upoznata s hrvatskom kulturom, pa su u ustanovi redovite hrvatske radionice na kojima djeca uče hrvatske igre, brojalice, pjesme, plesove. U uvježbavanju pomaže i odgojiteljica Noémi Kertész.

Nakon najmlađih slijedio je program učenika pomurskih osnovnih škola u kojima se hrvatski jezik predaje kao predmet, a u svakoj školi njeguje se i hrvatska kultura te djeluje pjevački zbor, tamburaška sekcija i

Pjevači iz Santova

nateljica, Vera Pezenhoffer. Maja Kolnhoffer, učenica četvrtog razreda, pleše od prvog razreda. Jako se voli družiti sa svojim vršnjacima te se radovala sudjelovanju na festivalu, samo joj je bilo žao što nije bilo vreme-

Bogatstvo..

Nastup sumartonske djece

Mala zemlja, veliki prvaci – hrvatske zvijezde mađarskog rukometnog finala sastale se u Budimpešti

Glavno križanje turističkog i zabavnog centra Budimpešte, tj. Gozsdu Udvar, 30. svibnja 2026. vrjelo je od hrvatskih simbola, hrvatskih okusa, pjesme, zabave, sportskih natjecanja, edukativnih i interaktivnih sadržaja.

Prisutni su se mogli susresti s hrvatskim zvijezdama mađarskog rukometnog finala. Mario Šoštarić i Marin Jelinić iz kluba OTP Bank – Pick Szeged te Ivan Martinović i Luka Cindrić iz kluba ONE Veszprém s ponosom su predstavljali Hrvatsku u sklopu domišljate kampanje predstavništva Hrvatske turističke zajednice u Mađarskoj pod nazivom „Hrvatska – puna prvaka“ (Croatia – Full of Champions), koja povezuje popularnost hrvatskih sportskih uspjeha s turističkom ponudom destinacije.

„Obje momčadi u finalu mađarskog prvenstva imaju hrvatske rukometaše, što pokazuje koliko izvrsnih sportaša dolazi iz tako male zemlje. Upravo je to poruka koju želimo prenijeti – iza izvanrednih sportskih uspjeha stoji ista raznolika zemlja koju vrijedi istražiti i kao turističku destinaciju“, istaknula je direktorica HTZ-a Ivana Herceg.

Događanju je nazočio i veleposlanik RH u Mađarskoj Mladen Anđrić sa suradnicima.

Posjetitelji su mogli osvojiti velike nagrade, npr. putovanje u rodni kraj hrvatskih sportaša ili originalni dres hrvatske reprezentacije (HNS).

S hrvatskim rukometnim zvijezdama

– Pick Szegeda i dva iz ONE Veszpréma – pojavila su se zajedno u javnosti na događanju Hrvatske turističke zajednice u Budimpešti 30. svibnja. Ovaj put suparnici koji se bore za naslov prvaka stavili su svoje rivalstvo po strani: stajali su kao sunarodnjaci u Gozsdu Udvaru s jedne strane, pred navijačima i novinarima, nekoliko dana prije sudbonosnog nastavka finala.

Prva utakmica finala održana je u Veszprému 29. svibnja, gdje je domaća momčad pobijedila 38 : 36. Utakmica će se pamtili ne samo po kvaliteti nego i po broju postignutih pogodaka: 74 gola rekord su u povijesti dvoboja prvenstvenih finala dvaju klubova. Finale će trajati sve dok jedna momčad ne ostvari drugu pobjedu, pa će Veszprém imati vodstvo od 1 : 0 uoči uzvratne utakmice u Szegedu. Uspjehom Szegeda uslijedila bi odlučujuća treća utakmica, dok bi još jedna pobjeda za Veszprém značila osvajanje naslova prvaka. U ovoj napetoj situaciji glavni hrvatski igrači finala sjedili su jedan do drugoga, a na događanju sudjelovali su i u neformalnim razgovorima, intervjuima i zajedničkom fotografiranju. Bili su protivnici na terenu, ali u Gozsdu Udvaru ujedinio ih je zajednički ponos.

Ključna je poruka događanja to da veliki prvaci dolaze iz izvanrednih mjesta, a Hrvatska je živi dokaz za to, bilo da je riječ o rukometu, nogometu ili turističkim iskustvima.

Kršul

Fotografija za uspomenu

Nakon borbe na terenu u prvoj utakmici finala muškog rukometnog prvenstva NB I četiri hrvatska klasika – dva igrača iz OTP Bank

Narodnosna Plesna kuća u Andzabegu

U organizaciji Hrvatske samouprave Andzabega 14. svibnja 2026. u Kulturnom centru „Gyula Szepes“ održana je još jedna Plesna kuća.

U okviru programa prisutni su mogli sudjelovati u poučavanju plesa, upoznati narodne nošnje i kušati ukusne zalogaje. Naime, sedam narodnosti iz Andzabega predstavilo je svoje narodne nošnje, plesove i gastronomiju.

Glavna organizatorica i idejna začetnica programa predsjednica je Hrvatske samouprave Andzabega Ágnes Hudák, koja je četvrti put organizirala ovo događanje.

„Htjela sam stvoriti šarolik program u kojem svaka narodnost iz Andzabega može predstaviti svoju kulturu drugima i publici. Stojimo jedni uz druge u našim šarenim narodnim nošnjama i uz našu glazbu. Često se s iznenađenjem divimo kako, iako živimo u Andzabegu, donosimo toliko različitu baštinu. Za publiku je ovo živa prezentacija folklorne umjetnosti“, istaknula je predsjednica Hudák.

Za svirku je bio zadužen Kolo bend, koji ove godine slavi pedeseti rođendan, a svi programi za posjetitelje bili su potpuno besplatni.

Grčke, njemačke, srpske, rusinske, hrvatske, poljske i bukovinsko-sekelske melodije odzvanjale su na ovom posebnom događanju, a velik broj posjetitelja uistinu je uživao.

Kršul

Hodočašće gradišćanskih Hrvata u Mađarskoj

Hrvatski Židan 16. svibnja bio je mjesto velikoga duhovnoga i narodnoga okupljanja gradišćanskih Hrvata zbog hodočašća u čast Putujućoj Celjanskoj Mariji. Na poziv Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj u selo su pristigli hodočasnici iz brojnih hrvatskih sela iz Mađarske i Austrije, a prema procjenama organizatora okupilo se oko 250 vjernika.

Program je počeo u kasnim poslijepodnevним satima dočekom hodočasnika kod crkve svetoga Ivana Krstitelja. Pred crkvom su se okupljale hodočasničke skupine, svećenici i domaći vjernici. Mnogi su u Hrvatski Židan došli autobusom, a pojedini hodočasnici dio puta prošli su pješice noseći sa sobom molitvu, zavjet i vjeru svojih obitelji i svojih župa.

Posebno mjesto u organizaciji i pripremi hodočašća imao je umirovljeni župnik Štefan Dumović, koji je tijekom svojega službovanja povezoao nekoliko župa u kojima je boravila Putujuća Celjanska Marija: Hrvatski Židan, Prisiku, Plajgor, Undu i Kiseg. Vjernici su se prije početka programa kratko zadržali i kod župnoga dvora, gdje su pozdravili župnika Dumovića i zahvalili mu na dugogodišnjem djelovanju među gradišćanskim Hrvatima.

Predsjednik DGHU-a Vince Hergović pozdravlja okupljene

Središnji dio programa bila je sveta misa koju je predvodio jurski biskup Andraš Vereš uz sudjelovanje hrvatskih svećenika. Tijekom misnoga slavlja crkvom su odzvanjale marijanske pjesme i zajednička molitva vjernika. U svojoj propovijedi biskup je govorio o važnosti očuvanja vjere i materinskoga jezika naglašavajući kako su ovakva hodočašća važan znak povezanosti naroda i Crkve.

Oni su došli pješice u Hrvatski Židan

U procesiji

Nakon svete mise održana je procesija kroz selo s kipom Putujuće Celjanske Marije. Brojni vjernici sudjelovali su u procesiji s pjesmom i molitvom.

Nakon završetka duhovnoga programa domaćini su pozvali sudionike na zajedničko druženje i agape u Kulturni dom Hrvatskog Židana. Ondje se nastavilo druženje uz razgovor, pjesmu i zajedništvo, a brojni gosti izrazili su zadovoljstvo organizacijom i gostoprимstvom domaćina.

Prepuna crkva

Kako je u ime organizatora rekla glavna organizatorica Mirjana Steiner, došli su vjernici iz Bizonje, Kemlje, Staroga Grada, Koljnofa, Unde, Plajgora, Prisike, Fileža, Mjenova, Kisega, Čeprega, Narde, Četara i Petrova Sela. Iz nekih sela došli su autobusom, a iz nekih su, kao vjernici iz Kisega, došli pješice. Židanci kao domaćini dali su sve od sebe kako bi se svi osjećali dobrodošlo.

Veliko hodočašće u Hrvatskom Židanu pokazalo je koliko je snažna vjera i koliko ljude može privući jedno hodočašće. Putujuća Celjanska Marija do srpnja će boraviti u Hrvatskom Židanu, a zatim će je opet preuzeti prisička župa, u kojoj je boravila i u siječnju. Ukupno pet naselja u kojima je službovao umirovljeni farnik Štefan Dumović od kolovoza 2025. do kolovoza 2026. brinu se za boravak kopije milosnoga kipa. To su Hrvatski Židan, Prisika, Plajgor, Unda i Kiseg.

Andraš Kovač · Foto: Péter Schaffer

Naša čitateljica Anica Prodan Petrinović

Kad smo s kolegicom Renatom Balatinac, urednicom Hrvatske kronike – televizijske emisije na hrvatskom jeziku pri MTVA-u, snimali prilog u povodu 35. obljetnice tjednika Hrvata u Mađarskoj Hrvatskoga glasnika, posjetili smo Martince i našu pretplatnicu Anicu Prodan Petrinović.

Anica je udovica, suprug joj je preminuo prije 15 godina od zloćudne bolesti. Majka je triju kćeri – jedna živi u Selurincu, jedna u Martincima, a jedna u Foku. Kristina, koja živi u Foku, bila je moja učenica kad sam radila u Hrvatskoj školi Miroslava Krleža. Bila sam joj profesorica hrvatskog jezika i književnosti i vodila njezin razred na maturu 1992. godine. Bilo je to davno. Tad nisam poznavala njezinu majku.

Često sam u Martincima na tamošnjim hrvatskim događanjima, a Anica je uvijek, ako može, na njima. Ondje smo se i upoznale. I tako je ona počela pričati o Santovu. Naime, ona je rođena Prodan, a majka joj je Tomašev. Kao petogodišnja djevojčica došla je s majkom u Martince kad joj se majka udala za Greguricza. Tu je veza Martinaca i Santova. Bile su aktivne kulturne skupine – ni ne sjećam se koja je martinčanska gostovala u Santovu, a santovačka u Martincima – i tako su se mladi zaljubljujivali. Tad su se tri sestre iz Santova udale u Martince.

Ali nisam sad tu da ispričam taj dio priče, to je tek zanimljivost o Anici. Ona je prije svega, i meni i Renati, bila domaćica kao pretplatnica i vjerna čitateljica tjednika Hrvata u Mađarskoj. Ima 71 godinu. Svake srijede čeka poštara koji donosi glasnik u prijedpodnevnim satima i čita ga, svaki dan pomalo. Sve je zanima, ali najviše kad vidi poznate na fotografiji ili u tekstu. Voli čitati sve iz Santova, Martinaca, Lukovišća i cijele Podravine, ali i ono što se događa u Pečuhu i širom zemlje. Mnoge je Hrvatice upoznala upravo preko novina. Gleda, naravno, i Hrvatsku kroniku.

Svi brojevi Hrvatskoga glasnika kod nje su sačuvani, ne baca ih. Posuđuje ih susjedima i poznanicima pa i oni pročitaju ponešto i vrte joj. Kad smo bili kod Anice, željeli smo pokazati kako mlađi naraštaji trebaju biti upoznati s tjednikom Hrvata u Mađarskoj. Pozvali smo Vencela, učenika prvog razreda martinčke osnovne škole. Zanimljiv i pametan dječak. Donijela sam mu na poklon najnoviji broj Hrvatskog glasnika, malu čokoladu te jednu knjigu s puno pjesmica. On mi je zauzvrat izrecitirao pjesmu s kojom je nastupio u Budimpešti na godišnjoj Croatiadi. S Vencelom je bila i njegova mama Gordana.

U domu Anice Prodan Petrinović

Bio je tu i susjed ispred kapije s kojim sam razgovarala „po martinčki“. Čita li on novine? Pa, ne, ne dolaze mu, ali zato je čuo za njih. Slabo vidi, ali zna sve što je s Hrvatima.

S nama je bio i snimatelj kojeg naši čitatelji dobro poznaju. On je Sándor Bede, koji već godinama snima za Hrvatsku kroniku. Namučio se s nama, tolikim ženama toga dana, ali mu je Vencel pomogao koliko je mogao.

Bilo je to još jedno lijepo iskustvo. Žena u mirovini, daleko od bilo kakvih funkcija, civilnih i političkih, ne zaboravlja uplatiti pretplatu na tjednik Hrvata u Mađarskoj i čita ga s guštom. Bila joj je velika čast što smo toga dana Renata i ja izabrale posjetiti baš nju. A nama je ostao u sjećanju prelijep dan i druženje s dragim i skromnim ljudima.

Svi smo zajedno osjećali kako smo toga dana učinili jedan važan posao, još se bolje upoznali i približili, a u tome nam je i ovoga puta pomogao Hrvatski glasnik, koji 2026. godine obilježava 35 godina kontinuiranog izlaza. I ne prati Anica glasnik samo u tiskanom izdanju – ona je vjerna pratiteljica i našeg društvenog profila na Facebooku, gdje se svakodnevno informira slikom i riječju čitajući naše objave koje govore o

Hrvatima od Bačke do Gradišća. Vratit ću se kod Anice da napišem priču o trima sestrama koje su se iz Santova šezdesetih godina udale u Martince. Jer i moj je muž šokački Hrvat iz Santova. Pa kako me onda ne bi zanimala martinčko-santovačka ljubav?

Branka Pavić Blažetin

SUMARTON/KRIŽEVCI – Plesna skupina Kulturno-umjetničkog društva „Sumarton“ 6. lipnja gostovala je na najstarijoj manifestaciji u Križevcima – na Križevačkom velikom spravišću. Sumartonska udruga već tri desetljeća njeguje prijateljske veze s križevačkim kulturnim i vinarskim udrugama. Tamburaški sastavi iz Križevaca redoviti su gosti Festivala vina i tambure u Sumartonu. Ovaj put Sumartanci su nastupili u Križevcima. U sklopu 58. Križevačkog velikog spravišća održan je tradicionalni folklorni program pod naslovom „Europa pleše u Križevcima“ na kojem su sumartonski plesači predstavili koreografiju pomurskih hrvatskih plesova i njome mali dio folklornog bogatstva Hrvata u Mađarskoj.

Mala stranica

„RIJEČ NAŠA HRVATSKA”

Hrvatska samouprava Lipótvárosa (Budimpešta, V. okrug) raspisala je u veljači 2026. godine književni natječaj za učenike viših razreda osnovnih škola i gimnazija te za studente, i to u sljedećim kategorijama: poezija, proza, drama ili vizualni scenarij.

Fotografija za uspomenu

U kategoriji poezije očekivalo se najmanje pet pjesama, u kategoriji proze najviše 20 000 znakova, a za dramu i vizualni scenarij nije bilo ograničenja. Kako je Hrvatski glasnik izvijestila predsjednica Hrvatske samouprave Lipótvárosa Marija Lukač, na natječaj je pristigao skroman broj radova. Predsjednica i zastupnici Hrvatske samouprave Lipótvárosa, Paula Vacić i Marko Milyacski, 19. svibnja dodijelili su nagrade učenicima 10. razreda budimpeštanskog HO-ŠIG-a Lilli Bengyeszkov i Kyri Anni Kristóf.

I Lilla i Anna poslale su svoje pjesme na natječaj, a dodjeli nagrada nazočili su i njihovi roditelji. Njihove je pjesme ocijenio umirovljeni sveučilišni profesor Stjepan Lukač (ELTE).

Učenice su nagrađene vrijednim bonovima za knjige – svaka je dobila bon u vrijednosti od 100 000 forinti. Njihove pjesme bit će objavljene u Hrvatskom glasniku i u Hrvatskom kalendaru za 2027. godinu.

Branka Pavić Blažetin

LJETNI PRAZNICI

Nema djeteta koje ne čeka ljetne školske praznike da stavi na stranu svoju školsku torbu i da ne mora razmišljati o domaćim zadaćama, testovima i o mnogim školskim obvezama. S ljetnim praznicima slijedi dugi odmor, a ljetni praznici službeno počinju 20. lipnja, dakle posljednji dan nastave bio je 19. lipnja. Ljeto je vrijeme da se opustite i da se bavite stvarima kojima se ne stignete baviti tijekom školske godine. Stoga vam nudimo nekoliko ideja da možda i vi pronađete nešto za sebe te se nakratko maknete od računalnih igara i gledanja ekrana.

- ▶ Ako ne znaš, nauči plivati uz pomoć odraslih.
- ▶ Uzmi loptu, potraži prijatelja i igrajte se zajedno.
- ▶ Baci loptu u zrak, okreni se i uhvati je.
- ▶ Natječi se s prijateljima. Tko će se prije uspeti na brdo?
- ▶ Što ti se smiješno dogodilo? Napiši dvije rečenice.
- ▶ Zaigraj badminton.
- ▶ Nabavi udicu i konac i kreni na pecanje.
- ▶ Uzmi bojice i naslikaj najljepši dio krajolika.
- ▶ Posjeti crkvu u mjestu u kojem se odmaraš.
- ▶ Pošalji razglednice. Nacrtaј na njima sebe kako se odmaraš.
- ▶ Školjke naniži na ogrlicu. Pokloni je nekome.
- ▶ Pronađi neku zanimljivu biljku. Pomiriši je, promotri i nacrtaј.
- ▶ Igraj se u plicaku loptom.
- ▶ Sagrađi dvorac od pijeska.
- ▶ Pođi s odraslima na tržnicu.
- ▶ Pronađi neku namirnicu koja se ne može naći u tvojem mjestu.
- ▶ Riješi neku križaljku.
- ▶ Skuhaj ili ispeci neko jednostavno jelo s roditeljima ili starim roditeljima.

Beta

SLAVILA SE HRVATSKA KULTURA

Osnovna škola „István Fekete” iz Boršfe svake godine priređuje Hrvatsku kulturnu smotru. Na nju poziva sve hrvatske narodnosne ustanove iz Pomurja, partnerske škole iz Hrvatske, a na smotri često gostuju i hrvatske narodnosne škole iz Gradišća (koje ove godine nisu mogle sudjelovati). Ove godine Hrvatska kulturna smotra priređena je 20. svibnja uz sudjelovanje djece iz Osnovne škole „Katarina Zrinski” iz Serdahela, Osnovne škole „Nikola Zrinski” iz Kerestura, domaće boršfanske ustanove te osnovnih škola iz Draškovca i Domašince, a na događanju prvi je put nastupila i Glazbena škola iz Letinje koju pohađaju mnogi učenici hrvatskih narodnosnih škola.

Učenici serdahelske škole

Cilj je Hrvatske kulturne smotre njegovanje hrvatske kulture, jačanje prekogranične suradnje, razmjenjivanje iskustava te druženje vršnjaka i prosvjetnih djelatnika ustanova u kojima se predaje hrvatski jezik. Sudionike priredbe pozdravila je ravnateljica boršfanske ustanove Helén Bedő, među njima posebno ravnateljicu Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra Zsanett Vörös i načelnika Boršfe Istvána Jetzina. Ravnateljica se veselila ponovnom odazivu svih pomurskih škola te partnerskih iz Hrvatske jer, kako je rekla, Hrvatska kulturna smotra ne sadržava samo nastupe učenika nego i slavlje u duhu zajedničkih tradicija i kulture te materinske riječi. Dodala je kako mladi sudionici plesom, pjesmom i poezijom predstavljaju kako njeguju hrvatsku baštinu, da iza svakog nastupa stoji rad, upornost i entuzijizam. Na tome je zahvalila i učenicima i njihovim nastavnicima.

Iako u Boršfi živi mali broj pripadnika hrvatske narodnosti, osnovna škola još prije 18 godina odlučila se za program predmetne nastave hrvatskog jezika zbog blizine hrvatske granice i prijateljskih veza. Na prošlim narodnosnim izborima utemeljena je i Hrvatska samouprava Boršfe koja potpomaže

hrvatske programe mjesne školske ustanove i suradnju s pomurskim hrvatskim školama i partnerskim ustanovama iz Hrvatske. Boršfanska djeca često sudjeluju na raznim programima koje organiziraju hrvatske zajednice u raznim mjestima, a zahvaljujući

put sa školskim zborom pjevao je hrvatske popularne pjesme odnosno pomurske popevke. Nedavno se predstavio i u Međimurju na Danu Zrinskog. U pjevanju su se istaknuli i učenici OŠ Draškovec. Sven Strok i Petar Szabolič izveli su pjesmu „Ja posijah repu”.

Učenice domaće ustanove Lara Panna Gyurkó i Janka Bajsz također lijepo pjevaju. Odabrale su pjesmu „Sunce je zašlo” i predstavile se publici. Učenici prvog i drugog razreda također rado pjevaju i plešu – na hrvatske pjesme izveli su veselu koreografiju.

Učenici boršfanske škole uvijek sudjeluju i na Croatiadi, na državnom natjecanju u recitiranju, a ove godine postigli su zavidne rezultate. Apor Kiss i Mátyás Siket, Nóra Molnár i Regina Bajsz recitali su stiho-ve i priče hrvatskih književnika.

Učenici keresturske i serdahelske osnovne škole pripremili su se s pomurskim narodnim plesovima. Plesači obiju ustanova obradovali su publiku veselim i temperamentnim plesovima. Sve sudionike ugostili su domaćini, a bilo je vremena i za igru na dvorištu, gdje su se sklapala prijateljstva među učenicima raznih škola.

Beta

Foto: Helen Bedő

S prijateljima iz Draškovca

Hrvatskoj samoupravi Zalske županije u prvom polugodištu nadareni učenici imali su mogućnost usavršiti svoje znanje hrvatskog jezika s mentorom učiteljem iz Hrvatske.

Hrvatska kulturna smotra iz godine u godinu prilika je da nadareni učenici predstave svoje znanje u pjevanju, recitiranju, glumi i u plesu. Mátyása Kovácsa iz Boršfe već poznaju mnogi u regiji, no on prekrasnim glasom uvijek oduševi publiku. I ovaj

Knjiga J. Ostrogonca predstavljena i u Baji

„Nevidljiva svakodnevica – Karikature iz života Hrvata u Mađarskoj”

Timea Šakan-Škrin i Joso Ostrogonac

Nakon Budimpešte, a u organizaciji Kulturnog centra bačkih Hrvata, Udruge Savez Hrvata u Mađarskoj i Nefitnog poduzeća „Croatica”, 21. svibnja i u Baji je predstavljena knjiga Jose Ostrogonca „Nevidljiva svakodnevica – Karikature iz života Hrvata u Mađarskoj”. Knjiga je objavljena u nakladi Croatice, a urednica je ravnateljica Timea Šakan-Škrin. Nazočne goste i okupljene u Kulturnom centru bačkih Hrvata srdačno je pozdravio ravnatelj Mladen Filaković.

Dio nazočnih

O knjizi, nastanku i odabiru crteža govorio je autor Joso Ostrogonac podijelivši svoja sjećanja na neke događaje i ljude iz života SHM-a, a razgovor je uz prezentaciju crteža vodila ravnateljica Croatice Timea Šakan-Škrin. Zabavna prezentacija bila je pravo osvježanje za posjetitelje. Ukratko je predstavljeno i prigodno izdanje „35 godina Saveza”. Promocija dviju knjiga dio je događanja kojima će Savez Hrvata u Mađarskoj obići sve hrvatske regije u Mađarskoj i tako obilježiti 35. obljetnicu Udruge Savez Hrvata u Mađarskoj.

S. B.

Stručni izlet u organizaciji Collegium Croaticuma

Hrvatski internat „Collegium Croaticum” 20. svibnja 2026. organizirao je stručni dan u Budimpešti. Studenti i djelatnici internata najprije su posjetili sjedište Hrvatske državne samouprave u Budimpešti. Ondje su poslušali detaljno predavanje o HDS-u.

„Uime samouprave pozdravio nas je predsjednik HDS-a Silvestar Balić te nas kratko obavijestio o budućim planovima i izazovima HDS-a.

CroKviz u Croatici

Poslije zajedničkog ručka, u Veleposlanstvu RH u Mađarskoj primio nas je veleposlanik dr. sc. Mladen Andrić. Veleposlanik nas je pobliže upoznao s radom diplomatskog predstavništva Republike Hrvatske u Mađarskoj. Taj je posjet bio iznimno poticajan za nas.

Navečer je u multimedijskoj dvorani Croatice održan CroKviz u organizaciji Nefitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost ‘Croatica’ i Hrvatskog internata ‘Collegium Croaticum’. Naslov kviza bio je ‘Što znaš o Hrvatskoj?’, a pitanja su bila iz područja zemljopisa, kulture, glazbe, estrade, filma itd. Na kvizu smo sudjelovali s tri ekipe. Moderator kviza bio je Milan Kovač, naš stručni suradnik. Pitanja su bila teška, ali vrlo zanimljiva. Na kraju kviza pobjednicima su uručene prigodne nagrade.”

Izvor: Collegium Croaticum

SALANTA – U organizaciji salantskog KUD-a „Marica” u Salanti je i ove godine priređen običaj kraljica, koji društvo obilježava na Duhove već tri desetljeća. Djevojčice, članice KUD-a, obučene u narodne nošnje i okićene cvijećem u kosi obilazile su nekoliko punktova u selu te pjevale kraljičke pjesme. Tko je želio, mogao ih je počastiti i primiti u svoj dom.

Foto: KUD „Marica”

DONJI KRALJEVEC – U sklopu Dana Općine Donji Kraljevec i ove je godine održan Međunarodni košarkaški U-17 turnir „Donji Kraljevec 2026.“, koji je okupio mlade ekipe i perspektivne igrače željne dokazivanja na parketu. Tijekom turnira gledatelji su imali priliku pratiti dinamične i borbene utakmice u kojima su mladi košarkaši pokazali talent, energiju i natjecateljski duh. Na turniru su igrali KK „Bratstvo“ iz Bosanske Krupe, KK Koprivnica, KK BLF Budimpešta i domaćin, KK Donji Kraljevec.

DONJI KRALJEVEC – U sklopu obilježavanja Dana Općine Donji Kraljevec održana je tradicionalna Međunarodna smotra folklor. Svečani mimohod krenuo je od sportske dvorane prema prostoru iza zgrade općine, gdje je nastavljen bogat kulturno-zabavni program.

Međunarodna smotra folklor okupila je brojne sudionike i posjetitelje. Na pozornici su se izmjenjivali nastupi malih i velikih folkloriša KUD-a Općine Donji Kraljevec te gostujućih društava – KUD-a Mladost Bosanka Otoka, KUD-a „Sumarton“ iz Mađarske, HKD-a „Međimurje“ iz Ljubljane, HKUD-a „Brotnjo“ iz Čitluka te Flori Toplitene iz Rumunjske. Brojna publika imala je priliku uživati u bogatstvu tradicijskih plesova, pjesama i narodnih nošnji koje su na pozornicu donijele različite kulture i običaji.

PEČUH – Na sceni Hrvatskog kazališta u Pečuhu 14. svibnja gostovala je predstava „Unutarnja kućka“. To je, kako kažu kritičari, koreo-monodrama nastala prema zbirci poezije autorice Ingrid Divković „Stare duše ne stare“. Predstava je premijerno izvedena u veljači 2026. u kazalištu Mala scena u Zagrebu u režiji Tatjane Bertok-Zupković. Glumi Jona Zupković. Predstava je zamišljena kao intimno putovanje, a radnja se fokusira na oslobađanje i suočavanje sa samim sobom – „pravi ženski krik za slobodom, ljubavlju i željom da složene emocije budu shvaćene“.

Foto: Anita Mandić

BUDIMPEŠTA – Kako je na svojem Facebooku objavio predsjednik Hrvatske državne samouprave Silvestar Balić, 20. svibnja u sjedištu HDS-a u Budimpešti primio je sudionike stručnog dana u organizaciji Hrvatskog internata „Collegium Croaticum“. U sklopu programa stručnog dana studenti, stanari i djelatnici internata posjetili su, među ostalim, i sjedište Hrvatske državne samouprave u Budimpešti.

Tom je prigodom ravnatelj internata Collegium Croaticum Stjepan Prosenjak održao predavanje o Hrvatskoj državnoj samoupravi. U ime samouprave nazočne je pozdravio predsjednik HDS-a Silvestar Balić te ih ukratko upoznao s budućim planovima i izazovima HDS-a.

U objavi je napisao: „Također sam naglasio da Hrvati u Mađarskoj imaju budućnost jedino ako će mladi, poput njih, sudjelovati u životu Hrvata u Mađarskoj.“ Dodao je kako su zbog toga vrata HDS-a mladima uvijek otvorena.